

Wychodzi w Krakowie
codziennie, wyjąwszy niedziele i święta.

Cena:

W KRAKOWIE miesięczna 5 złp.; kwartalna 14 złot. polską
monetą.

W KRAJU kwartalna razem z przesyłką pocztową 4 złr. 20
kr. m. k.

Przedpłata

przyjmuje się w biurze Ekspedycji CZASU przy rogu Szece-
pańskiej ulicy Nr. 369.

Pieniądze przesyłają się bezpłatnie pocztą wprost do biura
Ekspedycji Czasu wyrażwszy na kopercie: *Prenumeracyjne
pieniądze*

CZAS

Przyjmują się

OGŁOSZENIA, rozprawy, odezwy wszelkiego rodzaju,
DONIESIENIA literackie, księgarskie, handlowe, przemysłowe,
rolnicze itp.

UWADOMIENIA dotyczące się sprzedaży, kupna, dzierżaw itp.

Za opłatą

od wiersza petytowego za jednorazowe umieszczenie po 8
groszy następne po 3 grosze.

Listy

nie frankowane nie przyjmują się, wyjąwszy od stałych
lub znanych korespondentów.

☞ Numer pojedynczy kosztuje 8 groszy.

Warszawa 31 lipca. Wczoraj o godzinie
10¹/₂ z rana, przybył do Warszawy z Peters-
burga J. C. W. Wielki Książę Cesarzewicz na-
stępca tronu Aleksander Mikołajewicz. W or-
szaku J. C. Wysokości, znajduje się starszy ad-
jutant pułkownik Arenbaum.

AUSTRIA.

My Franciszek-Józef Pierwszy, z Bożej łaski Cesarz & C. — Gwałtowne wstrząśnienia, na jakie budowa państwa od roku przeszło jest wystawiona, i potrzeba w wielorakim wycieńczeniu źródeł dochodu zebrania ogromnego nakładu na zwalczanie niebezpiecznych nieprzyjaciół wewnętrznych i zewnętrznych, nakazywały nieodbitnie chwycić się środków nadzwyczajnych, których przeprowadzenie w tak nader trudnych okolicznościach nie było możliwem, tylko używając kredytu. Bank narodowy austriacki czynił państwu w okolicznościach, kiedy każda inna pomoc byłaby była niedostępną albo bezskuteczną, bardzo ważne usługi, które my z zadowoleniem uznajemy. Lubo całkowite i ścisłe dopełnienie podjętych zobowiązań banku narodowego w zupełności jest zapewnione, a mocne ugruntowanie tego zakładu daje na przyszłość zupełne bezpieczeństwo — jednakże nieprzyjaciele państwa i porządku korzystali z wypadków wojennych w ostatnich miesiącach, aby łącznie z chciwością zysku i fatwownością rozsiewać niepokój we względzie przyszłości waluty bankowej, popędzić kurs wekslowy do nienaturalnej wysokości, i tym sposobem przeszkadzać obrotowi handlowemu a oraz nabawić państwo kłopotu. Podczas, gdyśmy najdzielniejszych użyli środków zaradczych, aby spieszenie położyć koniec srożącej się w jednej części państwa naszego wojnie domowej, a waleczne wojska nasze zewnętrznych nieprzyjaciół Austrii z najświetniejszym skutkiem wojowały, zwracaliśmy bez przerwy naszą szczególną uwagę na to, aby w rzeczach pieniężnych zaprowadzić na zawsze porządek zupełnie zapewniony, i silnie wystąpić przeciwko zabiegom, które sobie obrały targowicę pieniężną za tokowisko dla swoich ruchów. W tym celu, rozważywszy powtórnie rzecz dojrzałe, postanowiliśmy na przedstawienie naszej Rady ministrów oznajmić i rozporządzić, co następuje:

1) Jestto nasza rzetelną wolą, aby narodowy bank austriacki nie potrzebował dla zastąpienia potrzeb państwa pomnażać więcej swoich nót krążących.

2) W tym celu rozkazujemy, ażeby w zmianie stosunków na dobre, jakiej się teraz spodziewać można, przystąpiono bez zwłoki do zaciągnięcia dobrowolnej pożyczki pod warunkami ile możności jak najkorzystniejszymi tak dla państwa jak i dla podatujących. Chcemy, ażeby tę pożyczkę w taki sposób zaczęto, któryby wszystkim dobrze myślącym nastęrczał jak największą możliwość uczestniczenia w niej i przyczynienia się z swojej strony do zgojenia ran, jakie wypadki ogółowi zadały. Gdyśmy się dotychczas pomimo większych potrzeb państwa wstrzymywali od obciążenia mieszkańców państwa nowymi albo większymi podatkami, z tém

większą też ufnością liczymy na to, że mający środki do tego nie dadzą upłynąć sposobności, nie wsparłszy nas według możliwości w usiłowaniu naszych dążących do trwałego ugruntowania porządku w państwie i do utwierdzenia kredytu państwa.

3) O zastąpienie potrzeb państwa w czasie pośrednim należy postarać się stosownie do zatwierdzonej przez nas dnia 8go stycznia t. r. uchwały sejmowej z dnia 3go stycznia t. r. za pomocą puszczenia na nowo trzechprocentowych asygnacji kasowych, które mogą być użyte nie tylko we wszystkich wypłatach do kas publicznych zamiast gotowizny, lecz które oraz każdy w skutek wymienionego prawa powinien przyjmować w wypłacie w ilości wartości imiennej i zapadłej do dnia wypłaty, a na odwrotnej stronie asygnacji wyrażonej prowizji. Ogół tych asygnacji kasowych nie ma przechodzić ilości potrzebnej do wykupienia obligacji kasowych, wydanych na mocy okólnika z dnia 10 Lutego 1849 o więcej jak dwadzieścia pięć milionów.

4) Dalej rozkazujemy, ażeby nie tylko kwoty, które za użyciem tego środka wpłyną, o ile nie będą potrzebne na wydatki bieżące, oddawano bankowi narodowemu na zmniejszenie zaliczek, jakie państwo od niego otrzymywało, lecz ażeby oraz i tych pieniędzy, które skarb przez świetne zwycięstwa naszych wojsk we Włoszech uzyska, na ten sam cel użyto.

5) Względem zniesienia niebawem zakazu wywożenia monet austriackich za granicę daliśmy naszemu ministerstwu stosowne polecenie.

Dano w naszym głównym i stołecznym mieście Wiedniu dnia 28 czerwca, w roku tysięcznym osmsetnym czterdziestym dziewiątym, a pierwszym panowania naszego.

Franciszek-Józef.

Schwarzenberg, Kraus, Bach, Gyulai, Thinnfeld, Kulmer.

Wiedeń 1 sierp. (Z teatru wojny.) Dzisiejsze dzienniki nie wiele zamieszczają szczegółów o postępie wojny węgierskiej. Ban zajmuje ciągle obronne stanowisko pod Rumą. Matka cesarza wysłała do niego siostry miłosierdzia dla doglądania chorych i opatrywania rannych. Silny oddział powstańców zostający pod Bają, przedzielony bagnami od obozu Jellaczycy, nie może nań korzystnie nacierać a zabrani przez Kniczanina do niewoli oficerowie honwedów zapewniają, że korpus rozłożony pod Bają otrzymał rozkaz wyruszenia do Szegedynu. Kniczanin miał wiele korzystnych stoczyć utarczek. Nowy dziennik zagrzebski *Pozornik* donosi, że 23go lipca Kniczanin napadnięty ze wszystkich stron przez Madziarów odparł ich aż do Kaacz. Zdaje się iż Szegedyn jest nateraz ogniskiem rządu i środkowym punktem operacji węgierskich. Sejm ciągle obraduje pod prezydencją p. Paloczi, jako najstarszego wiekiem. Mówią iż partya monarchiczna bierze górę nad republikancką, lecz w pierwszej panuje rozdwojenie a kwestya osób rozdziela umysły. Zresztą dopóki Kossuth pozostanie u steru i dopóki nie straci tego czarodziejskiego niemal wpływu, jaki na Madziarów wywiera, zabiegi przeciwnego stronnictwa za-

dnego nie osiągną rezultatu. Wedle zapewnień Lloyd'a Bem i Dembiński znajdują się obecnie w Szegedynie, przygotowują środki obrony, budzą nadzieję w walpiących i zachęcają wszystkich do wytrwania. Słychać, że obaj ci generałowie będą teraz działali łącznie w Baczkim banacie. Bem obejmie dowództwo lewego skrzydła a Dembiński prawego. Z przytoczonych powyżej szczegółów pokazuje się: że nie prawdą jest, jakoby Bem miał chorować w Siedmiogrodzie.

Ubozną drogą dochodzi nas wiadomość, że feldzm. baron Haynau przeniósł główną kwaterę z Keczkemet do Felegyhaza. Główna armia rosyjska pod wodzą ks. Paskiewicza przeprawiła się przez Ciszę i stanęła w Peroslo, przez co połączyła się z armią austriacką. Baron Haynau nałożył na Keczkemet znaczną kontrybucją. Żydzi podobnie jak i w Peszcie wielkie obowiązani są złożyć ofiary. Między Pesztem a Keczkemetem urządzono komunikację za pomocą konnych posterunków. W obu kierunkach ciągle przelatują rozkazy. Feldzeugmeister wydał odezwę do mieszkańców Keczkemetu, przestrzegając ich w surowych wyrazach, aby unikali wszelkich związków z powstańcami, gdyż w razie wykrycia jakichkolwiek stosunków, przewożenia listów, dzienników lub proklamacyj węgierskich, dopuszczających się podobnych czynów zostaną podług praw wojskowych ukarani. Mimo wszelkiego braku uzasadnionych wiadomości niektóre dzienniki donoszą, iż rząd węgierski opuścił Szegedyn; *Austriacki zaś korespondent* nadmienia, że twierdza ta była wzięta szturmem. Jednak pogłoskę w *Korespondencie* zamieszczoną musimy liczyć do rzędu przedwczesnych przypuszczeń, gdyż Szegedyn miał być wzięty 29 lipca, kiedy tymczasem późniejsze wieści z 30 nie o tym fakcie nie wspominają.

Rosyjski generał kawalerii baron Sacken przybył 26go lipca do Preszowa. Ma on korpusem swoim zająć północną część Węgier i przytłumić tlejącego w tych stronach ducha rewolucji. Nie przywrócono tu jeszcze prostej komunikacji z Wiedniem a poczta idzie dotychczas na Kraków.

Załoga Komarna zrobiła znowu wycieczkę w której zabrała kilku jeńców, oraz z dóbr księcia Esterhazego uprowadziła bydło i 800 wiader wina.

W Peszcie brak pieniędzy dotkliwie czuć się daje. Żywność nadzwyczaj zdrożała, handel znaku życia nie daje: mnóstwo sklepów zamkniętych. Mieszkańcy, stosując się do rozkazu władzy wojskowej złożyli za kilkakroć sto-tysięcy banknotów Kossutha, które na zawijanie ładunków zostały przeznaczone.

Gazeta wiedeńska zamieszcza długi artykuł naganiający postępowanie duchowieństwa węgierskiego. Wiadomo, iż księża tameczni idąc za przykładem swoich pasterzy najsilniej się przyczyniają do rozbudzenia entuzjazmu w narodzie i powołują lud do wojny krzyżowej. Z tego powodu N. Pan biorąc na uwagę przedstawienia swoich ministrów postanowił 10go lipca r. b.: iż nominacje biskupa Lenovics arcybiskupem w Erlau, księdza Horwath biskupem w Csanad, wreszcie księdza Jekelfalussy biskupem

w Zips uważają się za niebyłe i nieważne, a wzmiankowani pasterze mają być z dostojenstw swych złożeni.

Godność arcybiskupa w Gran i prymasa węgierskiego, której zrzekł się dobrowolnie Józef Ham, została przez N. cesarza oddana Janowi Baptyście Scitowskiemu.

NIEMCY.

Berlin 31 lipca. (*Wiadomości bieżące.*) — Wczoraj z powodu urodzin osadzonego w więzieniu b. deputowanego Waldecka odbyła się pierwsza manifestacja polityczna od chwili zniesienia stanu oblężenia. Od samego rana ulica Dessauska, w której znajduje się mieszkanie p. Waldecka, bardzo ożywiony przedstawiała widok. Liczne grupy ludu napełniały ją, pod okiem policji zastępowanej przez niemałą liczbę konstablów. W domu naprzeciwko zebrał się wyborcy tego okręgu miasta; kobiety i dziewczęta wszelkiego stanu przybyły z bukietami i wieńcami i przybrały w nie mieszkanie solenizanta, a banda muzyczna przygrywała pieśń: „Was ist des deutschen Vaterland.“ Małżonka Waldecka przyjmowała ze łzami w oczach rzwone życzenia deputacyi kobiet, komitetu demokratycznej partii berlińskiej, deputacyi robotników i t. d. Wszystkie te deputacje odchodziły z okrzykiem na cześć Waldecka, któremu wtórowały tłumy zebrane na ulicy. Robotnicy przynieśli w darze srebrną koronę obywatelską wraz z wierszem zastosowanym do okoliczności.

— Król zamianował generała Wrangla gubernatorem miasta Berlina; ta posada nie była obsadzona od czasu jak po rewolucji marcowej generał Pfuell ówczesny gubernator zrezygnował. Od zniesienia stanu oblężenia załoga Berlińska przestała pobierać dodatkowego żołdu, który jej od 12 listopada r. z. wypłacano.

— Poczdamskie mieszczaństwo przygotowuje się podobnie jak berlińskie do rozmaitych uroczystości na przyjęcie księcia pruskiego za jego powrotem z południowych Niemiec. Wszelako wątpią tu powszechnie, aby tego rodzaju owacye podobały się J. król. Wysokości. Termin powrotu księcia dotąd nieoznaczony.

— Z wykazu wybranych, do drugiej Izby, deputowanych okazuje się, że armia pruska będzie nadzwyczaj słabo w niej zastąpiona. Wybrano bowiem tylko 4ch wojskowych, a z tych trzech przypada na stolicę a jeden tylko na wszystkie prowincje.

— Donoszą z Magdeburga, że jutro 1go sierpnia ma się odbyć w Cöthen zgromadzenie deputowanych zesłanych ze wszystkich prowincyj państwa Pruskiego ze strony wyborców, którzy wstrzymali się od udziału w wyborach dla naradzenia się względem dalszych kroków z uwagi na okoliczność, że przyszła Izba będzie niewątpliwie reprezentować znaczną mniejszość narodu.

— Przystąpienie Hessyi elektoralfnej do związku północno-niemieckiego będzie dzisiaj stanowczo ugodzone.

— Nowy minister spraw zagranicznych pan Schleinitz wielką rozwija czynność w objętem przez siebie urzędowaniu. Zapowiadają liczne zmiany w reprezentacyi dyplomatycznej Prus za granicą; mianowicie zaś odwołanie posła pruskiego w Londynie p. Bunsen, którego zachowanie się na swojej posadzie z wielu względów nie jest zadawalniające.

(*Projekt gabinetu wiedeńskiego organizacyi Niemiec.*) Kiedy pisma publiczne i korespondencye zapewniają: że nigdy jeszcze większego jak dzisiaj nie było rozdwojenia między dworem austriackim a pruskim; i gdy publi-

cyści niemieccy przewidują krytyczne położenie rządu pruskiego w razie pomyślnego dla Austrii wypadku wojny węgierskiej—godnym jest uwagi austriacki projekt organizacyi Niemiec, który sprzeczne interesa znaczniejszych państw godzi i pewniejszą poddaje im podstawę obok świetnych na przyszłość nadziei.

Niewchodząc w to, czyli ten projekt przyjdzie kiedy do skutku lub nie, czyli ościenne mocarstwa przyzwolą na tę przemianę fundamentalnego Rzeszy statutu, podajemy go tak, jak *Gazeta Augsburska*, (o ile sądzić można dobrze w tej mierze zainformowana) z mglistych i tajemniczych wyrażen domyślać się każe. Zdaje się, iż Niemcy mają być podzielone na siedm części. Utworzone z tego powodu mocarstwa będą dość silne, aby wewnętrzny pokój utrzymać i na zewnątrz w groźnej wystąpić postaci. Z wykluczeniem hegemonii, która jest kością niezgody w dzisiejszym obozie Rzeszy, załatwiają się same przez siebie wszystkie spory i punkta sprzeczne upadają. Że projekt ten bez rozszerzenia a przynajmniej lepszego zaokrąglenia granic pruskich obejść się niemoże, o tem i mówić niepotrzeba. Chodzi tylko o to, aby pozostałe mocarstwa równowagę z Prusami trzymać mogły, chociażby wielkością i potęgą im niedorównywały. Powiększenie Bawaryi i Wirtembergu ułatwi obronę południowo-zachodnich granic Niemiec, gdy do obrony granic nadreńskich Prusy same z siebie są już dosyć silne. Wszakżeż jeżeliby terytorjalne zwiększenie monarchii pruskiej nastąpić miało, byłoby naturalnym następstwem pierwotnej zasady, tj. utrzymania równowagi, aby i Austria jako niemieckie mocarstwo granice swoje rozszerzyła, zapewne przez odzyskanie staro-austriackich prowincyj. Doświadczenie nauczyło, że Austria skłaniając chwilowo politykę swoją ku partii sławiańskiej, była sama przyczyną: iż mocarstwo drugiego rzędu jak Prusy, stało się pierwszym państwem w Rzeszy niemieckiej. Przyszedł więc czas popełnione błędy naprawić i wyrzec się tej polityki, która Austrią prawie poza Dunaj wepchnęła — a zdaje się, iż to przeważenie się Austrii na zachód stać się dzisiaj może bez wzbudzenia nieufności w Bawaryi a nawet za jej przyzwoleniem.

Wstrzymujemy się od wszelkich uwag nad wymienionym projektem, nieprzykładamy zupełnej wiary do możliwości jego urzeczywistnienia; wszakżeż zwracamy nań uwagę naszych czytelników. Dobrze jest znać wszystkie przemiany atmosfery politycznej — wtedy przynajmniej burza niespodziewanie zaskoczyć nie może.

Frankfurt n. M. 28 lipca. Zaraz po odebraniu wiadomości o poddaniu się twierdzy Raszttat, ministerjum tutejsze zażądało jak mówią aby nowy jej gubernator, pruski generał v. Holleben złożył przysięgę wierności władzy centralnej. Z pruskiej strony nie będzie temu żądaniu zadość uczynionem, wiadomo bowiem jakie są teraz stosunki między Frankfurtem a Berlinem; aby wszakże względ okazać na niezaprzeczalny charakter Raszttatu jako twierdzy związkowej, dopuszczono do tamtejszej załogi oddział meklemburskich żołnierzy. Teraz więc zachodzi pytanie czy ci ostatni ulegać będą gubernatorowi twierdzy czyli też bezpośrednio władzy centralnej, i czy tak w jednym jak w drugim przypadku nieprzyjdzie do kollyzji.

FRANCYA.

Paryż 29 lipca. Nie mamy prawie żadnych

wiadomości z Francji. Kwestya zawieszenia obrad sejmowych zajmuje wszystkie umysły, chociaż w naszym przekonaniu nie jest ona zbyt ważną. Powiedzieliśmy już wczoraj iż niepodobna przypuścić, aby rząd zamyslał skutecznie zamach na Rzpłtę podczas zawieszenia posiedzeń Izby; mając bowiem przeważną większość po sobie może za jej pomocą przeprowadzić wszelkie zmiany jakie uzna za stosowne, może bez gwałtownego wstrząśnienia przetworzyć dzisiejszy porządek społeczny. To też ucichły pogłoski o tajemnych knowaniach i zabiegach stronnictw monarchicznych a dzienniki reakcyjne jednę tylko poruszają dziś kwestyą, to jest przejrzania i poprawy konstytucyi. Wszystkie, jakby nowy rozkaz otrzymały, powstają teraz na anarchiczne zasady uświęcone zasadniczą ustawą i usiłują wykazać: że Francya nie znajdzie spokoju dopóki nie usunie zdrożnych praw i przepisów, które się do jej konstytucyi wcisnęły. Aby dopiąć tego celu wzywają konserwatyści, rady gminne, municypalne, oraz wszystkie inne ciała i korporacye do założenia uroczystej protestacyi przeciw ustawie zasadniczej przez zesłałe zgromadzenie uchwalonęj. W niektórych departamentach poczęto już podpisywać stosowne petycye. Wielu prokuratorów jeneralnych zapytało rząd, czy mają krok ten uważać za nielegalny; lecz ministerjum nakazało im podobno, aby w milczeniu przypatrywali się zbieraniu podpisów jeżeli Izba nie wyda przeciwnęj w tej mierze uchwały. Jeżeli ten nowy plan monarchistów dojrzeje, zgromadzenie po rozpoczęciu na nowo swoich posiedzeń zajmie się rozbiorem konstytucyi i znaczne poczyni w niej modyfikacye. W każdym razie przypuścić wypada, iż dwumiesięczna blisko przerwa obrad sejmowych przyjdzie cicho i spokojnie. Wszystkie stronnictwa zecheą pewno użyć tego czasu na wzmocnienie swoich szeregów i przygotowanie środków ku urzeczywistnieniu swoich tajemnych celów.

(*Projekt do prawa o stanie oblężenia.*) — Dufaure przedłożył wczoraj Zgromadzeniu projekt do prawa określający formę i następstwa stanu oblężenia. Prawo to stanowi: iż stan oblężenia może być ogłoszony jedynie podczas wojny albo powstania. Same tylko Zgromadzenie narodowe na wniosek prezydenta Rzeczypospolitej może zaprowadzić stan oblężenia. W razie odroczenia Izby prezydent Rzeczypospolitej może za radą ministrów ogłosić stan oblężenia; lecz w takim razie winien natychmiast zawiadomić komisją ustanowioną w moc art. 32go konstytucyi albo też zwołać Zgromadzenie narodowe, to zaś zatwierdza lub też znosi postanowienie prezydenta. W osadach francuskich stan oblężenia ogłasza gubernator kolonii. W twierdzach i posterunkach wojskowych dowódcy służy tożsamo prawo. W obu powyższych wypadkach rząd otrzyma natychmiast stosowne sprawozdanie i zażąda od Izby zatwierdzenia czynności swoich podwładnych. Z zaprowadzeniem stanu oblężenia atrybucye władzy cywilnej, dotyczące porządku i policji, przechodzą w ręce zwierzchności wojskowej. Trybunały wojskowe wydają wyroki przeciw przestępcom, których czyny zagrażają spokojności Rzeczypospolitej, naruszają konstytucyę i bezpieczeństwo publiczne. Jednak przestępstwa drukowe należą zawsze do sądów przysięgłych. Władza wojskowa ma prawo odbywać poszukiwania w mieszkaniach obywateli; wydawać indywidua niezamieszkałe w miejscu zostającym w stanie oblężenia; nakazać złożenie broni i amunicyi; zabronić wydawania dzienników i wszelkiego rodzaju stowarzyszeń. Wreszcie mogą obywatele używać wszelkich innych

praw niezawieszonych przez powyższe przepisy.

(Wiadomości bieżące.) Dziś o 7mej zrana wyjechał prezydent Rzeczypospolitej koleją do Angers w towarzystwie kilku ministrów i wielu deputowanych. Zamierza on jeszcze zwiedzić Nantes, Havre, oraz drogę do Lyonu i Strasburga.

W skutek postanowienia prezydenta minister marynarki pan de Tracy obejmie zarząd ministerstwa wojny w zastępstwie generała Bullierhe, a pan Dufaure będzie zawiadował ministerstwem oświecenia i handlu pod niebytność Fallouxa i Lacrosse.

Minister spraw wewn. zażądał od prefektów prowincyj w których ogłoszono stan oblężenia, szczegółowego raportu o dzisiejszym położeniu tych departamentów. Prefekci jednoznacznie oświadczają się za potrzebą pozostawienia jeszcze na dal stanu oblężenia. Powiadają, iż zakazane przez rząd dzienniki demokratyczne w przyszłym tygodniu otrzymają pozwolenie dalszego wydawnictwa.

Marszałek Molitor wielki kanclerz legii honorowej, jeden z najdawniejszych zabytków armii cesarskiej, umarł w Paryżu w 79 roku życia.

Jenerał Cabrera przybył do Paryża.

WŁOCHY.

Rzym. (Proklamacya Papieża). *Giornale di Roma* zamieszcza następną odezwę Ojca świętego: „Pius IX do swoich kochanych poddanych. Bóg podniósł swoją prawicę, żeby uciszyć wzburzone bałwany anarchii i bezbożności. Przewodniczył katolickiemu orężowi, aby bronić znieważonej ludzkości i sponiewieranę wiary, aby ocalić prawa świętej apostolskiej stolicy. Część i chwala Wszchemocnemu, który w swym gniewie niezapomniał o miłosierdziu. Najukochańsi poddani! Jeżeli nasze serce, patrząc na tyle nieszczęść, jakich kościół, religia i wy doznaliście, zakrawało się ciężką boleścią, to jednak nie zmniejszyła się miłość, którą dla was zawsze byliśmy przejęci. Nasze życzenia uprzedzają dzień, w którym nam wrócić do was będzie wolno. Skoro ta chwila nadejdzie, zwrócimy wszystkie nasze siły, żeby wam przynieść pociechę i szczęście, na uleczenie waszych cierpień użyjemy środków zbawiennych i skutecznych, słowem, dołożemy wszelkich starań, aby ziszczyć nadzieje tych wiernych poddanych, którzy oczekując na prawne instytucje, jakie dla ich dobra są potrzebne, wraz z nami pragną utwierdzenia wolności i niezawisłości papizmu; to bowiem dla spokoju katolickiego świata jest niezbędne.

Tym czasem dla przywrócenia porządku w sprawach państwa zamianujemy komisją z nadzwyczajnym pełnomocnictwem, a ta przy pomocy ministerium urządzi kierunek administracji. Oby błogosławieństwo Pana zastępów, do którego i w oddaleniu nieustannie za wami wznosiliśmy modły, spłynęło na was w całej swój pełni. Nasz stroskany umysł cieszy się nadzieją, że występnymi przeciwnicy ściągawszy na siebie potok gniewu bożego, dziś żalem i pokutą zasłużą na przebaczenie miłosiernego Ojca niebieskiego.

Gaete 17 lipca 1849. Pius P. P. IX.

Kardynał Gazzola i ksiądz Scarponi zostali uwięzieni w Rzymie z polecenia Ojca świętego. Podobny los spotkał sławnego tragika włoskiego Gustawa Modenę. — Prefekt policji, L. Rousseau wydał postanowienie: iż z powodu tłumnych zgromadzeń, które w nocy przebiegają miasto i zdają się występne knować zamiary, nie wolno jest w godzinach nocnych zbierać się

w więcej nad pięć osób; a kto przekroczy ten przepis będzie natychmiast przytrzymany i ulegnie całej surowości praw.

Na mocy postanowienia z 18 lipca wszelkie dobra należące do Jezuitów będą oddane pod zarząd oddzielnej administracji wyznaczonej przez Papieża. — Około 20 lipca miała przybyć do Rzymu komisya papieżka. Składa się ona podobno z kardynałów de Angelis, Marini i Vannicelli; z księży Martel, d'Andrea, Roberti, wreszcie z ksiąząt Barberini, Rospigliosi i Orsini. Mówią, że Papież ogłosi amnestya, wyjmując z niej atoli tryumwirów, deputowanych, komisarzy rządowych, naczelników ludu, duchownych i ułaskawionych w r. 1846, którzy uczestniczyli w powstaniu. *Kuryer Marsylski* donosi, że Papież wróci do Rzymu 15 sierpnia.

Dziennik Rzymski zapewnia, że w całym ciągu oblężenia żaden pomnik nie został uszkodzony, żaden gmach nie uległ spaleni.

(*Ruchy Garibaldeg*). O obrotach tego walecznego partyzanta mnóstwo sprzecznych krzyżuje się pogłosek. Wedle ostatnich wiadomości znajdował się on w Fojano i ciągnął ku Arezzo, spodziewając się pewnie znaleźć licznych zwolenników w tej prowincyi znaney z ducha rewolucyjnego. Włoskie dzienniki donoszą, że Garibaldi w ciasnym przesmyku między Todi, Narni i Terni poraził ścigającą go dywizyę jazdy francuskiej i położył trupem 173 dragonów oraz jednego półkownika. Spieszący z Toskanii oddział austriacki miał również niepomyślną stoczyć utarczkę.

Podług innych znowuż wieści: Austriacy napadli w Monte-Pulciano na część korpusu Garibaldeg i zmusili ją do ucieczki. Garibaldi wydał proklamacyę do mieszkańców Toskanii, oświadczając, iż przybywa ich wyswobodzić z jarzma barbarzyńców i zatknąć w ich kraju chorągiew Włoską.

— Mazzini przybył 26 lipca do Genewy.

Florenca. Z powodu wkroczenia Garibaldeg do Toskanii feldm. d'Aspre wydał proklamacyę do Florentczyków z nakazem, aby w ciągu 24 godzin złożyli wszelką broń, jaką jeszcze mogą posiadać. Po upływie tego terminu, przechowujący broń będą w 24 godzin rozstrzelani.

Wielki książę Leopold wraz z całą swą rodziną wysiadł na ląd 24 lipca w Viareggio.

Monitor Toskański oznajmia, że córka wielkiego księcia ma być zaślubioną hr. Trapani bratu króla Neapolitańskiego.

(*Ruchy Garibaldeg*). Wedle prywatnych doniesień Garibaldi zajął 18go lipca Satriano w Toskanii i obwarowywa się na górze Renajo, która panuje nad miastem. W Cetona ofiarowali mu mieszkańcy 400 talarów, w Satriano podobną zbierają dlań sumę. Sam nie dopuszcza się żadnych zdzierstw ani nadużyć. Liczne oddziały rozstawione są wokoło Satriano, żeby zasłonić główny korpus od niespodzianego napadu. W Montepulciano stawiają barykady; zdaje się więc, że tam zamierza się bronić Garibaldi. Muncypalność w Satriano dostarczyła mu dobrowolnie żywności, lecz Garibaldi wyliczył jej stosowną zapłatę. Wojsko austriackie i toskańskie zbliża się do Sienny, inna kolumna Austriaków ciągnie przez Perusę, a francuska brygada zajęła przesmyki między Orvieto i jeziorem Bolsena.

Pan d'Harcourt ambasador francuski w Gaecie przybył do Rzymu, skąd odjechał do Paryża. Przyjechał także do Rzymu feldmarszałek Wimpfen. Wręczył on Ojcu Śmu klucze Bolonii, Ankony i innych miast Legacyi, a przy-

tem otrzymał posłuchanie i u króla neapolitańskiego. — Chorągiew ś. Piotra zatknięto w Viterbie, Tivoli i Frosinone. Pełnomocnicy papieżcy znajdują się przy czterech armiach sprzymierzonych. Kardynałowie Badia, Bedini i Savelli towarzyszą wojskom austriackim, neapolitańskim i hiszpańskim, a w Rzymie ministerstwem skarbu, wojny, marynarki i sprawiedliwości zawiadują pełnomocnicy papieżcy. Wszystkie wyroki, nominacje i akta notaryalne są wydawane w imieniu Piusa IX. Mówią o bliskim powrocie Ojca Śgo do Rzymu; mylną atoli okazała się pogłoska o odpłynieniu eskadry francuskiej do Gaety. Niewiadomo jeszcze dotychczas czy Pius IX., wracając do Rzymu, ogłosi kartę konstytucyjną. Zdaje się, że cesarz austriacki, łącznie z cesarzem rosyjskim podzielają w tej mierze zdanie większości ministrów paryzkich. Wolą jest tych dwóch monarchów i dzisiejszego rządu francuskiego, żeby Pius IX. wrócił do swęj stolicy bez żadnych warunków. Potem z własnego natchnienia nada swemu ludowi koncessye, jakie w ojcowskiej swęj mądrości uzna za stosowne.

Turyń. Niemamy jeszcze urzędowej wiadomości o przyjęciu przez rząd sardyński *ultimatum* Austrii, jednak wszystkie korespondencje zapewniają, że ministerium d'Azeglio po nadaremnych przedstawieniach i wzywaniu Francyi o pomoc uległo ciężkim warunkom gabinetu wiedeńskiego. Rząd piemoncki widział się zmuszonym do tego kroku niepomyślnym rezultatem wyborów. Na wiadomych dotychczas 122 deputowanych 67miu jest ultrademokratów. Należało zatem ukończyć negocjacje przed zebraniem się Izby, gdyż później niepodobna by było myśleć o układach.

Turyń. Wszystkie dzienniki francuskie zapewniają, iż *ultimatum* Austrii zostało już przyjęte przez Sardię. Niemamy jeszcze o tym wypadku urzędowej wiadomości. Rząd Piemoncki w nader trudnem znajduje się położeniu.

Gazeta wiedeńska podaje, że na 128 wiadomych już wyborów 88 wypadło na korzyść opozycji. Sławny trybun Brofferio jest także wybrany, podobnież wszyscy niemal członkowie dawniej lewej strony. Jednak ministrowie znaleźli również względy u wyborców, co wszakże nie zmienia grożącego im niebezpieczeństwa i nieutwierdza w zachwianem stanowisku.

Apelacyjny sąd w Genui wydał wyrok przeciw 12 wyjętym zpod amnestyi przywódzcom powstania. 10 skazanych jest na śmierć a 2ch na dożywotnie więzienie.

Król napisał własnoręczny list do marszałka Radeckiego pełen uprzejmych oświadczeń i grzeczności. Wojsko cesarskie oczekuje na zawiadomienie z Wiednia: iż pokój został zawarty, aby natychmiast do Lombardyi wyruszyć. W całym Piemoncie wielkie widać wzburzenie umysłów, rząd co chwila obawia się gwałtownego wybuchu i dlatego żąda od Austrii amnestyi dla Lombardzkich wychodźców, których uważa jako żywioł zapalny rozniecający w Sardynii pożar rewolucyi.

Mestre pod Wenecyą 27 lipca. Wystawiono już baterye które mają Wenecyę zarzucić bombami. Za 5 lub 6 dni najdalej rozpocznie się ogień. Dotychczasowe strzały nie wiele uszkodziły miasta, teraz zagrażają działa 24 i 30 funtowe; będą one miotały na Wenecyę rozpalone kule i granaty. Na Guliana ustawiono sześć dział 24 funtowych i 3 paixhans (30 funtowe granatniki) a na moście kolei żelaznej 2 działa 24 funtowe. Inne baterye będą niepokoiły obronę stanowiska oblężenców, którzy ze swęj

strony do silnego gotują się odporu. Austriacy usunęli wszelką żywność w trzechmilionowym okręgu Wenecji; a kłoby chciał z jakim pożywieniem przedrzeć się do miasta, będzie podług praw wojskowych ukarany.

Neapol 19 lipca. Dziś po południu dawał Ferdynand II posłuchanie hrabiemu Colobiano, który wręczył królowi uwierzytelniające listy od dworu Sardyńskiego.

Wiadomości handlowe i przemysłowe.

Sanok 29 lipca. Zbiór koniczny i siana wypadł jak najpomyślniej, gdyż pogoda ciągle sprzyjała, i jest go znacznie więcej jak w roku zeszłym. Od tygodnia żniwo żyta i wczesnych jęczmionów już rozpoczęte; zbiór tegoż na kopy licząc jest dosyć obfity, lecz zdaje się że tak namłotne jak było w zeszłym roku nie będzie, gdyż okropne panujące burze osobiście w górach naszych żyto zupełnie połamały i na ziemię powaliły. Zbiór pszenicy i owsa nie tak prędko nastąpi, bo jeszcze zupełnie zielone. Co się tyczy kartofli mieliśmy najlepszą nadzieję, lecz pojawienie się zarazy na tak zwanych pościechach każe nam się obawiać, że i inne kartofle tej samej chorobie podlegać będą, chociaż dotąd najlepiej wyglądają i obficie kwitną.

Ruchu w handlu zbożowym żadnego nie ma, a sprzedaż ogranicza się tylko na miejscową potrzebę. Ceny są następujące: korzec pszenicy 20 fl. k., żyta 17 fl., jęczmienia 15 fl. owsa 10 fl. WW. Okowita do trzeciej wody, tylko małemi partjami przedać się garniec po 4 fl. 30 WW. Bydło robocze i dojne jest bardzo drogie, i tak para wołów roboczych płaci się do 100 fl. m. k. i wyżej, a krowa 35 fl. m. k. Leczą na nie-szczęście panuje w teraźniejszych czasach choroba na bydło, owce i nierogaciznę tak zwana chramaczka, i pyski (Klauenseuche, und Mundfaule.) Przez te panujące choroby będzie zwożenie zboża z pola do stodoły bardzo trudne, nie jeden będzie zmuszony zboże w polu w styrtę składać. Konie to samo bardzo podrożały, bo za lichą szkapę trzeba dać 50 fl. m. k.

Wrocław 24 lipca. W tym tygodniu sprzedano znowu kilka partyj wełny polskiej w cenie od 50 do 55 tal. jako też i cokolwiek lepszej po 58 tal. centnar. Wełny szląskiej ze skubanek kupił do stu centnarów holenderski jeden kupiec, płacąc po 48 do 52 talarów centnar, a polskie loki kupowali różni komisanci po 40 do 45 talarów. Na wełnę jagnięcą przyjechał tu znakomity kupiec, który jednakże dotąd kupił dopiero kilka małych partyj wysoko cienkiej wełny od 90 do 98 talarów. Dowozy lepszych gatunków wełny rosyjskiej i polskiej ciągle są bardzo znaczne.

Łondyn 20 lipca. Dowozy zagranicznego zboża, mianowicie jęczmienia i owsa były od poniedziałku bardzo znaczne, innych zaś artykułów daleko szczuplejsze. Na dzisiejszym targu mało znajdowało się kupców, obrotów też prawie żadnych nie zrobiono. Nieuważaliśmy widoczniejszej zmiany w wartości płodów ziemnych, wyjąwszy co do jęczmienia i owsa, które cokolwiek spadły w cenie. — Dowieziono z zagranicy w tym tygodniu: pszenicy 3530, jęczmienia 12,330, owsa 20340 kwartersów.

Urzędowe.

Nr 1940. [52]

CESARSKO-KRÓLEWSKI TRYBUNAŁ

Miasta Krakowa i Jego Okręgu.

W skutek prośby Markusa i Ryfki z Besterów Rozbachów małżonków, w imieniu własnym, tudzież jako cessionaryuszów Itli z Besterów Wienerowej, Rachli, Estery, Isera Besterów do Sądu wniesionej o przyznanie im spadku po Samuelu i Freundli Besterach pozostałego z następujących summ: 1° 2063 złp. 6 gr. na kamienicy N. 92 w Gm. VII Piasek; 2° złp. 150 na kamienicy N. 18 w Gm. VII Piasek; 3° złp. 130 na kamienicy N. 92 w Gm. VII Piasek; 4° złp. 110 na kamienicy N. 1 w Gm. VII Piasek; nakoniec 5° złp. 30 na kamienicy N. 466 w Gminie IV hipotecznie ubezpieczonych, składającego się. — C. k. Trybunał po wysłuchaniu wniosku prokuratora na zasadzie art. 12go ust. hip. z r. 1844, zwywa wszystkich prawa do powyższego spadku mieć mogących, aby w terminie miesiący trzech do Trybunału z takowemi zgłoszili się; w przeciwnym bowiem razie po upływie tego terminu spadek zgłaszającym się Markusowi i Ryfke Rozbachom przyznanym zostanie.

Kraków 4 kwietnia 1849 r.

Sędzia prezydujący, J. CZERNICKI.

(3) Sekretarz, P. Burzyński.

N. 14,985. [55]

RADA MIASTA KRAKOWA.

Wydział porządku i bezpieczeństwa publicznego.

WEZWANIE EDYKTALNE.

Wzywa poniżej wyrażonych popisowych miasta Krakowa

w myśl Reskryptu Wysokiej Ces. Kr. Komissji Gubernialnej z dnia 5 maja r. b. do L. 6212, ażeby ci, którzy są za granicą w terminie trzech-miesięcznym, co zaś przebywają w prowincjach ces. Austriackich w sześciu tygodniach stawili się przed Komissją Poborową w Krakowie, celem zadostyc uczynienia swoim obowiązkom względem służby wojskowej; po bezskutecznym bowiem upływie tego czasu za zbiegów rekrutacyjnych poczytaniby zostali. — Ci są:

N. biż.	Imię i Nazwisko	Rok	Domu Numer	Gmina
1	Targosz Karol	1824	71	Zwier.
2	Lefart Antoni	1825	264	IX
3	Stanek Alexander	1822	40	Zwier.
4	Westenholz Jerzy	1823	214	IX
5	Zieliński Jan	1824	184	IX
6	Kasprzykowski Wincenty	1824	36	Czar. W.
7	Pałczyński Jan	1824	208	IX
8	Nowiński Józef	1826	612	V
9	Goebel Franciszek	1826	214	IX
10	Paczowski Seweryn	1824	62	Zwier.
11	Pałczyński Mateusz	1823	208	IX
12	Jakubowski Adam	1829	88	VII
13	Jarzyński Felix	1829	488	IV
14	Jarzyński Władysław	1827	488	IV
15	Sołtykiewicz Julian czyli Sołtykowski	1829	64	I
16	Florkiewicz Jan	1828	328	III
17	Kuciński Ludwik	1828	197	II
18	Madejski Michał	1828	73	I
19	Armatys Józef-Stanisław	1827	232	II
20	Krzyżanowski Karol	1827	381	III
21	Hube Jan-Teodor	1826	374	III
22	Maliszewski Jan	1826	17	I
23	Najedło Adam	1826	254	II
24	Raab Franciszek	1826	46	I
25	Langie Wincenty	1825	13	I
26	Rajezyk Henryk	1825	143	II
27	Zegarmistrz Stanisław	1825	323	III
28	Gorkowski Wojciech	1824	243	II
29	Rużycki Jan	1824	172	II
30	Szabelski Karol	1824	248	II
31	Kramer Ludwik	1823	31	I
32	Kasprzycki Szezeban	1823	392	III
33	Nowakowski Walery	1823	212	II
34	Urbański Dominik	1823	50	I
35	Ulidowski Jan	1823	59	I
36	Chrabczyński Eustachy	1822	343	III
37	Fiutowski Włodzimierz	1822	314	III
38	Partyński Ignacy	1822	17	I
39	Paczowski Ignacy	1822	17	I
40	Polcer Stanisław	1822	379	III
41	Zdrojewski Józef	1822	33	I
42	Kulesiński Franciszek	1825	2	I
43	Krupski Józef	1825	107	I
44	Kowalski Lzydor	1825	378	III
45	Adamczyk Paweł	1825	274	III
46	Bogdański Władysław	1825	15	I
47	Bruśnicki Wincenty	1825	254	II
48	Mroczkowski Tomasz	1827	204	II
49	Rajezak Piotr	1827	369	III
50	Galusiński Kazimierz	1826	381	III
51	Weitzenblum Izaak Hirs	1829	90	X
52	Berman Hirs	1828	11	VI
53	Stiel Abba	1828	11	VI
54	Tokajer Samuel Feiweł	1828	116	X
55	Zaun Elias	1828	11	VI
56	Danglowitz Mojżesz	1827	187	X
57	Tuksheudler Samuel	1827	47	VI
58	Falek Mojżesz	1827	68	VI
59	Feintuch Marek	1827	10	VI
60	Monschein Mojżesz	1827	13	VI
61	Naulingerstron Leibman	1827	103	VI
62	Reisfeld Wolf	1827	123	VI
63	Spingarn Salomon	1827	154	VI
64	Tyles Kalsman	1827	79	X
65	Hamerszlag Kalman	1826	11	XI
66	Kohl Manue	1826	109	X
67	Kohl Samuel Wolf	1829	109	X
68	Wieder Józef	1826	49	XI
69	Bader Elias	1825	11	XI
70	Rittman Jakób	1825	11	VI
71	Rippe Samuel	1825	82	X
72	Brenner Baruch	1824	103	VI
73	Frenkel Aron Neftali	1824	81	VI
74	Landau Mendel	1824	11	XI
75	Mekler Aron	1824	195	X
76	Pechner Chajm	1824	87	VI

N. biż.	Imię i Nazwisko	Rok	Domu Numer	Gmina
77	Werter Gumpel	1824	16	VI
78	Cylich Izrael	1823	122	VI
79	Glicklich Izaak	1823	128	X
80	Hochhaus Elias	1823	31	VI
81	Kalmus Pinkas	1823	98	VI
82	Schwenk Elias	1822	61	X
83	Kowalski Leon	1825	628	V
84	Dembiński Karol	1822	678	V
85	Dembiński Jan	1828	678	V
86	Derych Józef	1823	550	V
87	Reklewski Stefan	1828	628	V
88	Reklewski Ludwik	1823	628	V
89	Moszyński Antoni	1827	641	V
90	Reklewski Tomasz	1824	628	V
91	Poller Władysław	1827	683	V
92	Kobrzyński Tomasz	1826	618	V
93	Szatkowski Jan	1826	678	V
94	Łachman Ludwik	1825	627	V
95	Dąbrowski Karol	1824	290	VIII
96	Miroszewski Władysław	1824	638	V
97	Łachman Michał	1824	627	V
98	Kuczański Antoni	1822	596	V
99	Putanowicz Wojciech	1826	596	V
100	Otfinowski Leon	1823	642	V

Kraków d. 26 lipca 1849 r.

Prezydujący, SWIECENY.

Sekr. Dyr. Bióra, Margasiński.

(1)

Inseraty.

[54] W KSIĘGARNI D. E. Friedleina w Krakowie

dostać można następujące nowe dzieła polskie:

<i>Dzieje kościoła Bożego od początku aż do dni naszych dla młodzieży</i>	Złp. gr. 3
<i>Mann M. Sztuka i miłość, dramat w 2ch aktach rzeczywistego życia</i>	5
<i>Pekalski P. X. Wyznania św. Augustyna</i>	9
<i>Strzelecki St. O sądach przysięgłych</i>	1 12
<i>Szajnoch K. Bolesław chrobry opowiadanie histor.</i>	4
<i>Zieliński G. Kirgiz powieść wierszem z pięciu litografiami</i>	12

Les adieux.

[57] Sur le point de retourner définitivement en France que des raisons de famille m'avaient fait quitter, je ne puis abandonner Cracovie où j'ai passé les plus belles années de ma vie de jeune-homme, sans laisser un adieu reconnaissant à ceux, qui ont bien voulu se servir de moi pour enseigner la langue française; et je me trouve heureux de dire à tous que je ne fais pas partie de ces corbeaux affamés qui viennent s'abattre sur la Pologne pour y faire fortune (texte d'un journal de l'année dernière) car après onze ans de séjour dans ce pays, je n'emporte que mon honneur intact joint à une bonne dose d'expérience; je retourne donc dans ma patrie, qui non seulement ne manque pas de pain pour nourrir ses enfants, mais encore, se trouve heureuse d'en avoir assez pour offrir l'hospitalité aux étrangers.

Je ne puis laisser passer cette occasion sans exprimer mes remerciements à Mr. le docteur *Woźniakowski* dont la science profonde vient de me sauver d'une maladie trois fois mortelle, et je le prie de croire que je lui serai reconnaissant toute ma vie de ce qu'il m'a traité plutôt avec le coeur d'un ami qu'avec le scalpel du médecin. VICTOR MANIER.

Kurs papierów publicznych i pieniędzy.

Kurs krakowski z dnia 3 Sierpnia. Pruski kurant 6.
— Imperyały ros. 35 20. — Ruble srebrne nowe 101 1/2.
Dukaty złp. 20 gr. 20. — Listy zastawne Król. Polsk. 98 1/2.
Kurs wiedeński z dnia 1 Sierpnia. Metaliki 94 1/8.
— Metaliki 75. — Akcy Banku wiedeńsk. 1060.
— Akcy Kolei żelaznej 112 1/2. — Dukaty austriackie 27 1/2. — Srebro 17 1/2. — Imperyały ros. 9. 45.
Kurs wrocławski z d. 1 Sierpnia. Polskie papiery 94 1/2.
— Listy zastawne Król. Pol. 93 1/2. — Akcy kolei żelaznej Krak. górno-szląskiej 58 1/4.
Kurs lwowski z dnia 30 Lipca. Dukat holenderski Złr. 5 51 kr. — Dukat austriacki 5 53. — Półimperyały ros. 10 — Polski kurant 1 25. — Rubel sr. ros. 1 56. Galicyjskie Listy zastawne 103 30.

TEATR NARODOWY.

W Niedzielę d. 5go sierpnia 1849 roku.

Jan czyli Trzy Epoki Życia

komedia w 3ch porach.